

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๓/๒๕๖๘

เรื่อง สิทธิชุมชน สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณี [REDACTED] คัดค้านการทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง ในพื้นที่ใกล้เคียงกับตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น และกรณีการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ผู้ร้อง

[REDACTED]

ผู้ถูกร้อง

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น
องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน

ที่ ๑

ที่ ๒

ที่ ๓

ที่ ๔

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้อง [REDACTED] ร้องเรียนผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ตามคำร้องที่ ๑๑๘/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๗ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ยื่นคำขอประทานบัตรเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๒ คำขอ ได้แก่ คำขอประทานบัตร [REDACTED] ตั้งอยู่ในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น และเป็นพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบด้วย จึงขอให้ตรวจสอบในประเด็น ดังนี้

๑.๑ ประเด็นผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

๑.๑.๑ พื้นที่บริเวณที่ยื่นคำขอทั้งสอง เป็นป่าผืนเดียวกับกับอุทยานแห่งชาติภูผาม่านและป่าสงวนแห่งชาติป่าดงลาน มีพืชพรรณเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เป็นพื้นที่อาศัยของสัตว์ป่าสงวน เช่น เลียงผา เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชุมชน เช่น เห็ด หน่อไม้ ผักหวานป่า สมุนไพรสำคัญ ๆ เช่น ชาฤาษีคีนซีฟ

๑.๑.๒ พื้นที่คำขอประทานบัตรมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เรียกว่า ชำขาม ชำเวอ ชำเมา และโสกลี๊ก ซึ่งเป็นป่าน้ำซับซึมที่เป็นแหล่งต้นน้ำของลำน้ำพอง เดิมชุมชนบ้านชำขามอาศัยอยู่บริเวณชำขามติดกับพื้นที่คำขอประทานบัตร แต่ต่อมาเจ้าหน้าที่ป่าไม้อ้างว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าต้นน้ำ จึงขอให้ประชาชนอพยพมาอยู่ในพื้นที่บ้านชำขามปัจจุบัน

/๑.๑.๓ บริเวณ...

๑.๑.๓ บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ขอประทานบัตรในระยะ ๓๐๐ เมตร พบว่ามีภาพเขียนสีโบราณผาแต้มที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพิธีขอฝนหรือพิธีกบในสมัยโบราณ และพบว่ามีถ้ำผาพวงอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน การทำเหมืองแร่อาจส่งผลกระทบต่อโดยตรงทั้งจากแรงสั่นสะเทือนที่จะทำให้ถ้ำถล่ม ฝุ่นละอองปกคลุม และอาจเป็นเหตุให้แหล่งท่องเที่ยวสูญเสียความงดงาม

๑.๑.๔ ผลกระทบจากการดำเนินกิจการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรม อาจทำให้ถนนที่ใช้สัญจรชำรุด ความเสี่ยงจากอุบัติเหตุบนท้องถนน สุขภาพและวิถีชีวิตของชุมชน ปัญหาฝุ่นละอองและมลพิษด้านเสียงจากการระเบิด ทั้งยังไม่สอดคล้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชน

๑.๒ ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยไม่มีประชาชนในพื้นที่เข้าร่วม ทำให้ไม่มีการตรวจสอบหรือรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างรอบด้านว่า พื้นที่คำขอประทานบัตรอาจอยู่ในพื้นที่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๗ วรรคสี่^๑ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๓ ประเด็นการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้คุกคามประชาชนที่คัดค้านการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ โดยให้ผู้บริหารของผู้ถูกร้องที่ ๓ เรียกกลุ่มผู้คัดค้านมาทำความเข้าใจร่วมกัน หรือการพยายามเข้าพบที่บ้านพักหรือโทรหา ซึ่งสร้างความรู้สึกไม่ปลอดภัยให้กับกลุ่มผู้คัดค้าน

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ รายงานการลงพื้นที่และจัดประชุมรับฟังข้อเท็จจริงในพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗ ณ อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับการประสานจากผู้ร้องให้ร่วมลงพื้นที่และจัดประชุมก่อนยื่นคำร้อง

๒.๑.๒ หนังสืออุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ที่ ทส ๐๙๑๘.๕๐๗/๗๒๘ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

/๒.๑.๓ หนังสือ...

^๑ มาตรา ๑๗ วรรคสี่ พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองต้องไม่ใช่พื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เขตโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เขตพื้นที่ที่มีกฎหมายห้ามการเข้าใช้ประโยชน์โดยเด็ดขาด พื้นที่เขตปลอดภัยและความมั่นคงแห่งชาติ หรือพื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม

๒.๑.๓ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๔ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ หนังสือสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น ที่ วธ ๐๔๑๘/๕๙๓ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ หนังสือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๔.๓/๒๖๕๐ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๗ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๑.๖ หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม ที่ ขก ๗๒๙๐๑/๔๓๒ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ หนังสือสถานีตำรวจภูธรสีชมพู ที่ ตช ๐๐๑๙(ขก).๔(๑๖)/๑๙๖๘ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๗ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๑.๘ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๗๙๓ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๗ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๑.๙ สำเนาหนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๗.๑/ว ๑๘๐๔๒ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงนายอำเภอสีชมพู

๒.๑.๑๐ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ ขก ๗๒๓๐๑/๑๙๒ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๑ หนังสืออำเภอสีชมพู ที่ ขก ๑๒๑๘/๒๐๙๖ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๒ หนังสือสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) ที่ ทส ๑๖๒๐.๑/๕๓๘๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๑.๑๓ หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๑/๔๔๘๐ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๔ หนังสือสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๒๒/๑๖๑๔ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๕ รายงานการเข้าพบผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ ณ ที่ทำการผู้ถูกร้องที่ ๒ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามข้อ ๑ ความเป็นมา

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑

ไม่มีหนังสือตอบกลับ แต่ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอที่จะพิจารณาต่อไปได้ จึงจัดทำรายงานผลการตรวจสอบตามข้อเท็จจริงเท่าที่มีอยู่

/๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒...

๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒

(๑) ข้อมูลเบื้องต้นของคำขอประทานบัตรทั้งสอง

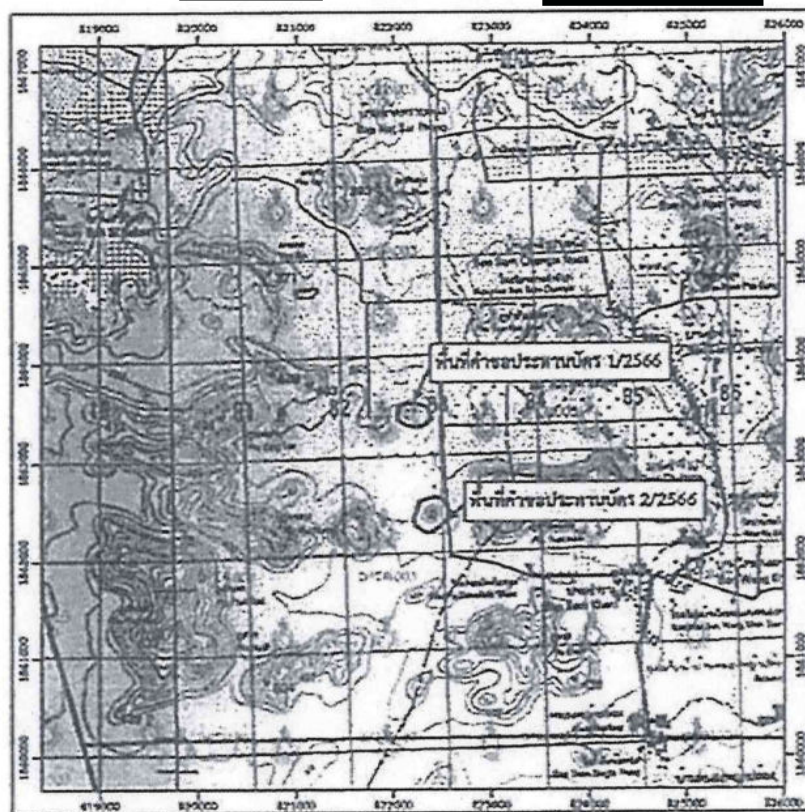
วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ยื่นคำขอประทานบัตรทั้งสองคำขอต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑.๑) คำขอประทานบัตร [redacted] มีที่ตั้งอยู่ใน [redacted]

[redacted] ตำบลนาหนองหุ้ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น [redacted] เป็นการขออนุญาตทำเหมืองประเภทที่ ๒^๒ ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา ลูกโดด โดยทำเหมืองด้วยวิธีเหมืองเปิด (surface mining) ทำการผลิตแร่หินแบบชั้นบันได ใช้เครื่องเจาะระเบิดแบบดินตะขาบ และมีแก๊สไฟฟ้าแบบถ่วงเวลาเป็นตัวจุดระเบิด เพื่อลดผลกระทบของเสียง แรงสั่นสะเทือน และควบคุมทิศทางการปลิวในบริเวณใกล้เคียง

(๑.๒) คำขอประทานบัตร [redacted] มีที่ตั้งอยู่ใน [redacted]

[redacted] และมีรายละเอียดประเภทเหมือง วิธีการทำเหมือง และลักษณะภูมิประเทศ เช่นเดียวกับคำขอประทานบัตร [redacted] แต่มีเนื้อที่มากกว่า [redacted]

(แผนที่แสดงที่ตั้งของคำขอประทานบัตรที่ [redacted])

/ (๒) ข้อมูล...

^๒ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง การแบ่งประเภทการทำเหมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๓.๒ การทำเหมืองประเภทที่ ๒ ได้แก่ การทำเหมืองในเนื้อที่ไม่เกินหกไร่ย่อยสี่สิบห้าไร่และเป็นโครงการเหมืองแร่ที่ไม่เข้าข่ายเป็นโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกตามความในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(๒) ข้อมูลการจดทะเบียนคำขอประทานบัตรทั้งสอง

(๒.๑) ขั้นตอนการดำเนินการ

เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๔ ยื่นคำขอทั้งสองแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะต้องตรวจสอบข้อมูลก่อนรับจดทะเบียน ได้แก่ เงื่อนไขตามกฎหมาย การรังวัดกำหนดพื้นที่และเขียนแผนที่คำขอทั้งสอง พร้อมทั้งรวบรวมให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ความเห็นชอบก่อน จากนั้นจึงจะจดทะเบียนคำขอ และมีหนังสือแจ้งผู้ยื่นคำขอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบและจัดทำข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการขออนุญาตประทานบัตร รวมถึงผู้ถูกร้องที่ ๒ จะต้องจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง^๓ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ควบคู่ด้วย

(๒.๒) การดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๒ ก่อนรับจดทะเบียนคำขอ

ในเบื้องต้น มีหน้าที่ตรวจสอบเงื่อนไขตามกฎหมายก่อนรับจดทะเบียนคำขอใน ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) พื้นที่ยื่นคำขอต้องไม่ซ้อนทับกับคำขอประทานบัตรหรือประทานบัตรแปลงอื่น (๒) พื้นที่ยื่นคำขอต้องอยู่ในเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง และ (๓) กรณีที่เป็นคำขอประทานบัตรหินอุตสาหกรรม ต้องอยู่ในพื้นที่กำหนดแหล่งหินอุตสาหกรรม ต่อมาผลการตรวจสอบคำขอทั้งสองปรากฏว่า พื้นที่คำขอไม่ซ้อนทับกับคำขอประทานบัตรหรือประทานบัตรอื่น อยู่ในเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง ตามแผนแม่บทบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนแม่บทบริหารจัดการแร่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ รวมทั้งอยู่ในพื้นที่กำหนดแหล่งหินอุตสาหกรรม ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๐ เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๓ ประกอบกับผลการตรวจสอบกับผังเมืองรวมของสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ยื่นขอให้ตรวจสอบ ปรากฏว่า ที่ดินที่จะขออนุญาตประทานบัตรอยู่ในพื้นที่ประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม ไม่ขัดต่อกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงจดทะเบียนคำขอทั้งสองไว้เป็นคำขอประทานบัตร [REDACTED]

(๒.๓) การดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อรับจดทะเบียนคำขอแล้ว

ก. มีหนังสือ ที่ ๐๐๓๔(๔)/๑๒๕๘ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๖ แจ้งผู้ถูกร้องที่ ๔ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๒ ของกฎกระทรวง การขอและการออกอาชญาบัตรและประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยผู้ถูกร้องที่ ๔ ต้องจัดทำและยื่นข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการขออนุญาต ได้แก่ รายงานลักษณะทางธรณีวิทยาของแหล่งแร่และแผนผังโครงการทำเหมือง หนังสือขออนุญาตใช้พื้นที่จากหน่วยงานของรัฐซึ่งครอบครองพื้นที่นั้น รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รายงานแสดงความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจ และหนังสือรับรองความเหมาะสมของเทคโนโลยี

/ข. มีหนังสือ...

^๓ มาตรา ๕๖ วรรคสอง เมื่อได้กำหนดเขตพื้นที่ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ประกาศการขอประทานบัตรของผู้ยื่นคำขอโดยปิดประกาศเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการยื่นขอประทานบัตร เมื่อครบกำหนดเวลาให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ข. มีหนังสือ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๑๒๕๙ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๖ แจ้งสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น เพื่อให้ตรวจสอบพื้นที่คำขอประทานบัตร และหนังสือ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๑๒๖๐ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๖ แจ้งสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ขอนแก่น ซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ยื่นคำขอประทานบัตร

(๒.๔) เมื่อได้รับผลการตรวจสอบพื้นที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะรวบรวมเสนอผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุญาตประทานบัตร

(๓) การจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมโดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(๓.๑) การปิดประกาศการขอประทานบัตร

เมื่อกำหนดเขตพื้นที่ของคำขอประทานบัตรทั้งสองแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ปิดประกาศการขอประทานบัตร ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๖ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า สามสิบวันไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ว่าการอำเภอชุมแพ ที่ทำการกำนันตำบล นาหนองทุ่ม ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน [REDACTED] และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม ซึ่งเป็นท้องที่ที่ยื่นคำขอประทานบัตร

(๓.๒) การกำหนดพื้นที่ที่จะรับฟังความคิดเห็น

เมื่อครบกำหนดปิดประกาศการขอประทานบัตรแล้ว ต่อไปคือ ต้องจัดรับฟังความคิดเห็น โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ กำหนดพื้นที่ที่จะรับฟังความคิดเห็นในหมู่บ้านที่มีระยะห่าง จากแนวเขตคำขอประทานบัตรภายในรัศมี ๕๐๐ เมตร^๔ ดังนี้

ก. คำขอประทานบัตร [REDACTED] มี ๑ หมู่บ้าน [REDACTED]

[REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ข. คำขอประทานบัตร [REDACTED] มี ๓ หมู่บ้าน [REDACTED]

[REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น [REDACTED]

[REDACTED] ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

(๓.๓) การปิดประกาศการรับฟังความคิดเห็น

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ปิดประกาศการรับฟังความคิดเห็น วัน เวลา สถานที่ที่จะจัดรับฟังความคิดเห็น ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ว่าการอำเภอชุมแพ ที่ว่าการอำเภอสีชมพู ที่ทำการกำนันตำบลนาหนองทุ่ม ที่ทำการกำนันตำบล ดงลาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน [REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม [REDACTED] ตำบลดงลาน และ /สถานที่...

^๔ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการรับฟัง ความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร” หมายถึง หมู่บ้านที่มีระยะห่างจากแนวเขตคำขอประทานบัตร ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) คำขอประทานบัตรเพื่อการทำเหมืองประเภทที่ ๒ ระยะห่างไม่เกินห้าร้อยเมตร

ฯลฯ

ฯลฯ

สถานที่จัดรับฟังความคิดเห็น ไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็น โดยมีกำหนดจัดแยกหมู่บ้าน ดังนี้

- ก. [REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอ
ชุมแพ จังหวัดขอนแก่น กำหนดจัดวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. ณ ศาลาประชาคมหมู่บ้าน
ข. [REDACTED] ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู
จังหวัดขอนแก่น กำหนดจัดวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ ศาลาประชาคมหมู่บ้าน
ค. [REDACTED] ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู จังหวัด
ขอนแก่น กำหนดจัดวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๐๐ น. ณ ศาลาประชาคมหมู่บ้าน

(๓.๔) การกำหนดผู้เข้าร่วมและวิธีการเชิญรับฟังความคิดเห็น

ก. ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๒๒๗-๒๒๙ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ แจ้งประชาชนทั้งสามหมู่บ้านข้างต้นเพื่อเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่า ๙๐ วันนับถึงวันที่จัดรับฟังความคิดเห็น โดยส่งหนังสือ ด้วยวิธีไปรษณีย์ลงทะเบียน ไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

ข. ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งหนังสือทางไปรษณีย์เชิญผู้แทนซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากองค์กรเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๑๐ องค์กร เพื่อเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

ค. ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือแจ้งสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่เขต ๒ อุดรธานี ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดขอนแก่น และมีหนังสือแจ้งผู้ใหญ่บ้าน ให้ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน และประกาศผ่านเครือข่ายสารสนเทศของผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมถึงได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในพื้นที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย

ง. ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ จัดทำข้อมูล โครงการทำเหมืองแร่ ได้แก่ วิธีการทำเหมือง ขอบเขตพื้นที่ที่จะทำเหมืองและกิจกรรมเกี่ยวเนื่อง การใช้ แหล่งทรัพยากรและสาธารณูปโภคร่วมกับท้องถิ่น ผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการดำเนินโครงการ เหมืองแร่ ผลกระทบและแนวทางป้องกันแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการเหมืองแร่ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะต้องแนบข้อมูลดังกล่าวไปพร้อมกับหนังสือเชิญ ประชาชน ผู้แทนองค์กรเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นก่อนเข้าร่วมแสดง ความคิดเห็น และเชิญผู้ถูกร้องที่ ๔ เข้าร่วมชี้แจงข้อมูลการดำเนินโครงการดังกล่าว

(๓.๕) สถานการณ์ในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่จัดเวทีรับฟัง ความคิดเห็นในลักษณะการอภิปรายสาธารณะ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนจากหมู่บ้านอื่น ๆ ร่วมรับฟัง ความคิดเห็นด้วย ไม่ได้ปิดกั้น และได้เชิญกลุ่มที่ร้องเรียนคัดค้าน เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีนี้ แต่กลุ่มดังกล่าวไม่เข้าร่วม

(๔) การร้องเรียนและสถานะของคำขอประทานบัตรทั้งสอง

(๔.๑) วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลาประมาณ ๑๐.๑๕ น. ผู้ร้อง
[REDACTED] เดินทางไปยื่นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น และชูป้ายแสดงข้อความ
/ไม่เอาโรงโม่หิน...

ไม่เอาโรงโม่หิน ขอให้ยกเลิกคำขอต้งสอง ต่อมาจังหวัดขอนแก่นได้เชิญกลุ่มผู้คัดค้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมและรับฟังข้อเสนอและข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้คัดค้าน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้มีข้อสั่งการให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชะลอการดำเนินการคำขอต้งสอง เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีร้องเรียน ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังไม่ได้ปิดประกาศรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นฯ คำขอต้งสองและยังไม่ได้ส่งรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นไปขอความเห็นจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากรอผลตรวจสอบข้อเท็จจริงจากจังหวัดขอนแก่น

(๔.๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับหนังสือร้องเรียนจากผู้ร้อง ๕ ฉบับ โดยได้มีหนังสือชี้แจงให้ผู้ร้องทราบแล้ว พร้อมทั้งจะรวบรวมหนังสือร้องเรียน ข้อห่วงกังวล ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ไปยังผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

(๔.๓) คำขอต้งสองเป็นการทำเหมืองที่ต้องใช้วัตถุประสงค์ในการทำเหมือง จึงถือเป็นการทำเหมืองประเภทที่ ๒ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๔ ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment: EIA) ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖ ทั้งนี้ รายงาน EIA ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหลักฐานที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ต้องยื่นต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อรวบรวมเสนอให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณาประกอบการออกใบอนุญาต โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแร่ต่อไป

๓) ผู้ถูกร้องที่ ๓

(๑) การร้องเรียน คัดค้าน และการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้ได้รับหนังสือร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ตำบลดงลานและผู้คัดค้านการขอประทานบัตร ทั้งนี้ ผู้บริหารของผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการคัดค้านหรือสนับสนุนการกระทำใด ๆ ของผู้ถูกร้องที่ ๔ และกลุ่มผู้คัดค้าน

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่โดยรอบตามคำขอต้งสอง

(๒.๑) พื้นที่โดยรอบคำขอต้งสอง ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูน อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงลาน ซึ่งเป็นป่าผืนเดียวกับอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน มีพืชพรรณเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชุมชน เป็นแหล่งต้นน้ำของลำน้ำพอง รวมทั้งบริเวณใกล้เคียงพื้นที่คำขอในระยะ ๓๐๐ เมตร พบว่า มีภาพเขียนสีโบราณผาแต้ม และภาพเขียนสีบริเวณถ้ำผาพวง นอกจากนี้ ในพื้นที่ตำบลดงลานยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่น ๆ ได้แก่ ถ้ำศิริบรรพต ห้วยสายหนัง ถ้ำสิงโตทอง ถ้ำขसार ถ้ำผายวง ถ้ำผาผึ้ง และน้ำตกนางคอย

(๒.๒) ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ คือ [REDACTED] ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำนวนประชากรทั้งสามหมู่บ้านรวมกัน ๑,๖๘๗ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ข้าวโพด มะละกอ มันสำปะหลัง อ้อย ทำนา และเลี้ยงสัตว์

/(๓) ความเกี่ยวข้อง...

(๓) ความเกี่ยวข้องของผู้ร้องที่ ๓ กับคำขอทั้งสอง

ผู้ร้องที่ ๓ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอทั้งสองมาตั้งแต่ต้น เนื่องจากที่ตั้งของคำขออยู่ในพื้นที่ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น แต่ต่อมาผู้ร้องที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๒๗๕ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ถึงผู้ร้องที่ ๓ เพื่อเชิญเข้าร่วมสังเกตการณ์การรับฟังความคิดเห็นโครงการทำเหมืองประเภทที่ ๒ โดยที่ผู้ร้องที่ ๓ ไม่ทราบข้อมูลล่วงหน้าจากผู้ร้องที่ ๔ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการทำเหมืองหินที่จะต้องใช้วัตถุระเบิดเพื่อทำลายชั้นหินก่อนจะนำหินมาบด อาจทำให้เกิดฝุ่นละออง เสียงดังจากการระเบิด การบดหิน และรถบรรทุกหินที่มีการขนส่งทุกวัน รวมทั้งขัดกับทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลดงลาน ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เป็น “การท่องเที่ยววิถีสีเขียว” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเชิงนิเวศน์ มีความสวยงามทางธรรมชาติ มีแหล่งโบราณคดีที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) ผู้ร้องที่ ๔

(๑) เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องที่ ๔ ยื่นจดคำขอทั้งสองต่อผู้ร้องที่ ๒ โดยข้อมูล ณ วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๗ ยังไม่มีการอนุญาตประทานบัตรแก่คำขอทั้งสอง และผู้ร้องที่ ๔ ยังมิได้ศึกษาข้อมูลทางธรณีวิทยาและแผนผังโครงการทำเหมือง สภาพแวดล้อม และลักษณะทางกายภาพ ระบบนิเวศ และยังไม่มีความจำเป็นในการดำเนินการหรือเตรียมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อประกอบการจัดทำรายงาน EIA

(๒) ผู้ร้องที่ ๔ เข้าพบผู้บริหารของผู้ร้องที่ ๓ เนื่องจากผู้ร้องที่ ๔ ทราบว่า ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่จะจัดขึ้นโดยผู้ร้องที่ ๒ ในวันที่ ๑๔-๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ ได้มีประชาชนซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่มีใช้กลุ่มเป้าหมายของผู้ร้องที่ ๒ มีประเด็นข้อสงสัยและความไม่เข้าใจเกี่ยวกับคำขอประทานบัตรทั้งสอง ผู้ร้องที่ ๔ จึงประสานผู้ร้องที่ ๓ เพื่อเชิญกลุ่มดังกล่าวให้เข้ามารับฟังข้อมูลและทำความเข้าใจร่วมกัน

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

อุทยานแห่งชาติภูผาม่านตรวจสอบแล้วพบว่า บริเวณคำขอทั้งสองอยู่ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน และอยู่ระหว่างผนวกพื้นที่เพื่อเตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติเพิ่มเติม ทั้งนี้ หากมีการอนุญาตประทานบัตร อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศและทัศนวิสัยที่งดงามตามธรรมชาติ รวมถึงในการขุด เจาะ เคลื่อนย้าย และกัดเซาะพังทลายของดินและหิน อาจมีผลกระทบต่อระบบน้ำตามธรรมชาติ คุณภาพน้ำจากการเปิดของหน้าดิน การตัดต้นไม้ ทำลายสภาพพืชพรรณตามธรรมชาติประจำถิ่นในบริเวณนี้ นอกจากนี้ เสียงดังจากการระเบิดหินอาจทำให้มีการอพยพเคลื่อนย้ายแหล่งที่อยู่อาศัยหากินของสัตว์ป่า และอาจมีฝุ่นละอองที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในบริเวณใกล้เคียง น้ำฝนที่ตกลงมาจะมีฝุ่นจากการระเบิดหินไหลลงสู่

/ลำน้ำพอง...

ลำนํ้าพอง เสียงดังสั่นสะเทือนอาจทำให้ถ้าผาพวงที่อยู่ใกล้เคียงได้รับผลกระทบ และอาจส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าที่อยู่ในการดูแลของสถานี่เพาะเลี้ยงสัตว์ป่าขอนแก่น ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

๒) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) (สจป. ที่ ๗)

สจป. ที่ ๗ ได้รับหนังสือจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๓๙๙ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ขอให้ตรวจสอบพื้นที่คำขอต้งสอง ผลการตรวจสอบพบว่า บริเวณพื้นที่คำขอต้งสองอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงลาน ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๔ และอยู่ในเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ ประเภทพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (ป่าโซน E)

๓) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น

(ทสจ.ขอนแก่น)

ทสจ.ขอนแก่นตรวจสอบแล้วพบว่า เนื่องจากคำขอต้งสองอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงลาน ดังนั้น ก่อนทำเหมืองแร่จะต้องขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติต่อ ทสจ.ขอนแก่น ตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ยื่นคำขออนุญาตฯ ต่อ ทสจ.ขอนแก่นแล้ว แต่เอกสารยังไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ หากเอกสารครบถ้วนแล้ว ทสจ.ขอนแก่นมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบสภาพพื้นที่ที่ขออนุญาตต่อไป

๔) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดขอนแก่น (ส.ป.ก.ขอนแก่น)

ส.ป.ก.ขอนแก่นตรวจสอบแล้วพบว่า พื้นที่คำขอต้งสองอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวเขตที่ดิน ในท้องที่ตำบลบริบูรณ์ ตำบลดงลาน ตำบลบ้านใหม่ ตำบลภูพาน อำเภอสีชมพู ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ และตำบลห้วยม่วง ตำบลวังสาว ตำบลนาฝาย ตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ อย่างไรก็ตาม ส.ป.ก.ขอนแก่นไม่ได้สำรวจรังวัดและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรในบริเวณพื้นที่คำขอต้งสอง เนื่องจากมีสภาพเป็นป่าและไม่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม

๕) สำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น

สำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น ได้รับหนังสือจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๑๒๕๙ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๖ ขอให้ตรวจสอบว่า บริเวณพื้นที่คำขอต้งสองมีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือหลักฐานทางโบราณคดีที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือไม่ โดยสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น ได้ตรวจสอบฐานข้อมูลแหล่งโบราณคดี ประกอบกับเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๗ และวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗ ได้เข้าตรวจสอบพื้นที่คำขอต้งกล่าว ตามประกาศกรมศิลปากร ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบและให้ความเห็นประกอบการขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่อุตสาหกรรม ปรากฏผลการตรวจสอบ ดังนี้

(๑) ในพื้นที่คำขอ [REDACTED] ไม่พบหลักฐานหรือแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ แต่ในพื้นที่ระยะ ๕๐๐ เมตรจากแนวเขตคำขอปรากฏว่า

/พบแหล่ง...

พบแหล่งโบราณคดีภูผากหวาน ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการเตรียมข้อมูลเพื่อเข้าสู่กระบวนการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ต่อมา สำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น มีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ว่าไม่ขัดข้องในการพิจารณาออกประทานบัตร แต่ควรกำหนดมาตรการลดผลกระทบอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งโบราณคดีในพื้นที่ใกล้เคียงด้วย และในกรณีที่อาจค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีภายหลังจากได้ประทานบัตรแล้ว ขอให้ผู้ขอประทานบัตรระงับการทำเหมืองแร่และแจ้งสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น ทราบ

(๒) ในพื้นที่คำขอ [REDACTED] พบแหล่งโบราณคดี ๑ แห่ง คือ แหล่งโบราณคดีเขาน้อย ซึ่งอยู่ในกระบวนการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และในพื้นที่ระยะ ๕๐๐ เมตรจากแนวเขตคำขอ พบแหล่งโบราณคดีภาพเขียนสีผาแต้มวุฒ (ถ้าผาสง) ซึ่งอยู่ในขั้นตอนเตรียมข้อมูลเพื่อเข้าสู่กระบวนการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ต่อมา สำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น มีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ว่า ไม่เห็นควรให้พิจารณาออกประทานบัตรแก่ผู้ยื่นคำขอ [REDACTED] เนื่องจากพื้นที่บริเวณที่ยื่นคำขอประทานบัตรพบหลักฐานที่เป็นประโยชน์ทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นโบราณสถาน ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

๖) จังหวัดขอนแก่น

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๗ จังหวัดขอนแก่นได้รับหนังสือร้องทุกข์จากผู้ร้อง ในฐานะตัวแทน [REDACTED] คัดค้านคำขอทั้งสอง ต่อมา จังหวัดขอนแก่นมีคำสั่งที่ ๑๓๘๔/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๗ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว และได้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๗ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงบริเวณตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ผลการตรวจสอบปรากฏว่า ในบริเวณรัศมี ๕๐๐ เมตร โดยรอบจากพื้นที่คำขอพบแหล่งโบราณคดีภาพเขียนสี และพบตาน้ำ ๔ จุด ซึ่งมีขนาดกว้าง ๑-๔ เมตร สภาพพื้นดินมีความชื้น พืชสามารถเจริญเติบโตได้ และปรากฏร่องรอยของสัตว์บริเวณโดยรอบ

(๒) คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้สอบถามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ปรากฏว่า ประชาชนในพื้นที่ไม่เห็นด้วยกับการขอประทานบัตรดังกล่าว ประกอบกับการตรวจสอบของสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น ที่พบแหล่งโบราณคดี โดยในคำขอ [REDACTED] ไม่ขัดข้องการอนุญาตประทานบัตร แต่คำขอ [REDACTED] ไม่เห็นควรให้อนุญาตประทานบัตร ทั้งนี้ จังหวัดขอนแก่นอยู่ระหว่างให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจและรายงานความคืบหน้าให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงทราบ

๗) อำเภอสีชมพู

(๑) ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอสีชมพู บริเวณพื้นที่ตำบลดงลาน ประกอบไปด้วยภูเขาหินปูน โดยในพื้นที่อำเภอสีชมพูมีการประกอบกิจการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนของผู้ประกอบการที่ได้ประทานบัตรมาก่อนแล้ว ๒ แห่ง และมีเรื่องร้องเรียนการใช้ถนนของรถบรรทุกขนาดใหญ่ที่ขนส่งหินปูน ทำให้เกิดฝุ่นละออง ควัน และถนนชำรุด

(๒) อำเภอสีชมพูได้รับหนังสือจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ปิดประกาศคำขอประทานบัตร [REDACTED] และประกาศกำหนดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ รวมถึง

/ได้เข้าร่วม...

ได้เข้าร่วมสังเกตการณ์และดูแลให้การประชุมรับฟังความคิดเห็นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ทั้งนี้ ในวันรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ประชาชนได้ยื่นหนังสือคัดค้านต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยตรง และต่อมา ได้ยื่นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นอีกทางหนึ่ง

(๓) อำเภอสีชมภูได้รับเรื่องร้องเรียนของกลุ่มรักชดถนลานขอให้ตรวจสอบกระบวนการยื่นคำขอประทานบัตร [REDACTED] ซึ่งอำเภอสีชมภูเห็นว่า ข้อคัดค้านโต้แย้ง มีเหตุผลที่ควรรับฟังและมีเอกสารหลักฐานรวมทั้งภาพประกอบที่ชัดเจน จึงเสนอหนังสือคัดค้านโต้แย้ง [REDACTED] ไปยังจังหวัดขอนแก่นเพื่อเสนอหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๘) องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม (อบต.นาหนองทุ่ม)

(๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่โดยรอบตามคำขอทั้งสอง

ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่อ่อนไหวที่จะได้รับผลกระทบจากคำขอทั้งสอง [REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีประชากรรวม ๘๕๑ คน ไม่มีโรงเรียน ไม่มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และไม่มีโรงผลิตน้ำดื่ม

(๒) ความเกี่ยวข้องของ อบต.นาหนองทุ่มกับคำขอทั้งสอง

(๒.๑) อบต.นาหนองทุ่มได้รับหนังสือจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๑๘๒ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ เรื่อง ขอให้สถานที่ปิดประกาศรับฟังความคิดเห็นของ ชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร คำขอ [REDACTED] และ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๑๗๒ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ขอให้สถานที่ปิดประกาศรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร คำขอ [REDACTED] โดยได้ปิดประกาศประชาสัมพันธ์ไว้ ณ ป้ายประชาสัมพันธ์หน้าทำการ อบต.นาหนองทุ่ม พร้อมทั้งเข้าร่วมสังเกตการณ์การรับฟังความคิดเห็นเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗ ณ ศาลาประชาคม [REDACTED]

(๒.๒) อบต.นาหนองทุ่มไม่เคยได้รับเรื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือ ผู้ถูกร้องที่ ๔ กรณีที่ต้องเสนอขอความเห็นจากสภา อบต.นาหนองทุ่ม เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาต เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ^๔

(๓) การร้องเรียนและคัดค้านคำขอทั้งสอง

อบต.นาหนองทุ่มไม่เคยได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ ตำบลนาหนองทุ่ม หรือพื้นที่ใกล้เคียงกรณีเหตุรำคาญอันเกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น ปัญหาฝุ่นละออง ปัญหาเสียงดัง ทั้งนี้ อบต.นาหนองทุ่มได้สอบถามประชาชนในพื้นที่ [REDACTED] ซึ่งเป็นที่ตั้งของคำขอทั้งสองแล้วปรากฏว่าไม่มีผู้ใดคัดค้าน อย่างไรก็ตาม ในเขตพื้นที่ของ อบต.นาหนองทุ่มมีการทำเหมืองและโรงโม่หินที่ได้ประทานบัตรแล้ว ๒ แห่ง ได้แก่ ประทานบัตร [REDACTED] [REDACTED] แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรม ก่อสร้าง ตั้งอยู่ที่ [REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม และประทานบัตร [REDACTED] [REDACTED] ...

^๔ ระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไข การขออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้ผู้ขออนุญาตทำเหมืองแร่ ต้องขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติต่อสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด โดยแนบ เอกสารผลการพิจารณาให้ความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปำนันตั้งอยู่ เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตด้วย

แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรม ตั้งอยู่ที่

ตำบลนาหนองทุ่ม

๙) สถานีตำรวจภูธรสีชมพู

สถานีตำรวจภูธรสีชมพูไม่มีข้อมูลที่ประชาชนเข้ามาแจ้งความร้องทุกข์เกี่ยวกับการถูกคุกคามจากการคัดค้านคำขอประทานบัตรในกรณีดังกล่าว อย่างไรก็ตาม สถานีตำรวจภูธรสีชมพูมีมาตรการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และอำนวยความสะดวกธรรมชาติธรรมทางอาญา ตามแผนการปฏิบัติราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๑๐) สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น

จากการตรวจสอบพบว่า พื้นที่ ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และบริเวณใกล้เคียง อยู่ในพื้นที่ประกาศบังคับใช้กฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม (สีขวามีกรอบและเส้นทแยงสีเขียว) ทั้งนี้ โรงงานไม่ บด หรือย่อยหินจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ ไม่เข้าข่ายประเภทหรือชนิดของโรงงานที่ห้ามประกอบกิจการในพื้นที่ดังกล่าว

๒.๒.๔ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) การลงพื้นที่และจัดประชุมรับฟังข้อเท็จจริงในพื้นที่

เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับการประสานจากผู้ร้องให้ร่วมลงพื้นที่ ณ บริเวณคำขอประทาน และการจัดประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ณ ศาลาการเปรียญ ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู สรุปได้ดังนี้

(๑) จากการสำรวจพื้นที่ข้างเคียงโดยรอบคำขอประทานบัตร มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่อาจเข้าข่ายเป็นป่าน้ำซับซึมและเป็นแหล่งต้นน้ำของลำน้ำพอง และมีภาพเขียนโบราณที่อยู่ระหว่างขอขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากร รวม ๒ จุด

(๒) ในพื้นที่ใกล้เคียงคำขอต้งสองมีเหมืองหินและโรงโม่หินที่ดำเนินการอยู่แล้ว ๒ แห่ง ซึ่งส่งผลกระทบทางด้านเสียง ฝุ่นละออง การสัญจร รวมถึงกระทบต่อการท่องเที่ยวชุมชน

(๓) มีชุมชนที่อยู่ห่างจากรัศมี ๕๐๐ เมตร จากแนวเขตคำขอ ได้คัดค้านการขออนุญาตประทานบัตรดังกล่าวด้วย เช่น ตำบลดงลาน

(๔) จากการประชุม ได้รับทราบข้อมูลว่า มีกลุ่มประชาชนที่สนับสนุนการท่องเที่ยววิถีสีชมพูและคัดค้านการขออนุญาตประทานบัตร ถูกคุกคามโดยมีบุคคลพยายามเข้ามาติดต่อเพื่อพูดคุยด้วยในช่วงที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เตรียมการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตประทานบัตร

๒) การเข้าพบผู้ถูกร้องที่ ๒

วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เข้าพบอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น และเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

(๑) คำขอประทานบัตรทั้งสองยังไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการเนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ชะลอการดำเนินการไว้ก่อนตามคำสั่งของจังหวัดขอนแก่น

(๒) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีประชาชนเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นทั้งสองคำขอประทานบัตรและมีสถานการณ์ปกติ แต่ในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของคำขอ [REDACTED] ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู มีภาคประชาสังคมและประชาชนบางส่วนยื่นหนังสือคัดค้านการขอประทานบัตร มีการชักชวนไม่ให้ประชาชนเข้าร่วมเวที และขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยกเลิกเวที ดังนั้นจึงไม่มีผู้ร่วมเวทีรับฟังความคิดเห็นในวันดังกล่าว

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องทั้งสี่มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องและประชาชนในพื้นที่ จากกรณีการยื่นคำขอประทานบัตรเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นหรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๕๘^๖ ให้การรับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดให้บุคคลและชุมชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และการเข้าชื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการหรือละเว้นการดำเนินการที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน อีกทั้งในการดำเนินการใด ๆ ของรัฐที่จะส่งผลกระทบต่อ

/ทรัพยากร...

^๖ มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือลดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชนและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน รัฐต้องชี้แจงข้อมูลและเหตุผลในการดำเนินการ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและชุมชนที่มีส่วนได้เสียก่อน โดยต้องนำความคิดเห็นของประชาชนหรือชุมชนนั้น รวมถึงผลการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ไปประกอบการพิจารณาด้วย สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑ และข้อ ๑๑^๗ และปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา ข้อ ๒^๘ ที่กำหนดให้รัฐมีพันธกรณีในการปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอและดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงบุคคลและชุมชนมีสิทธิกำหนดเจตจำนงตนเองในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องไม่ถูกกลืนรองวิถียังชีพไม่ว่ากรณีใด และรัฐต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

ในกรณีการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๔^๙ ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิตและร่างกาย และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ และ ข้อ ๑๙^{๑๐} และปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล

/กลุ่มบุคคล...

^๗ ข้อ ๑ ประชาชาติทั้งปวงมีสิทธิกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยสิทธินั้นประชาชาติเหล่านั้นจะกำหนดสถานะทางการเมืองของตนโดยเสรี และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนอย่างเสรี

เพื่อจุดมุ่งหมายของตน ประชาชาติทั้งปวงอาจจัดการโคหทรัพย์และทรัพยากรธรรมชาติของตนได้อย่างเสรี โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีใด ๆ อันเกิดจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการแห่งผลประโยชน์ร่วมกันและกฎหมายระหว่างประเทศ ประชาชาติจะไม่ถูกกลืนรองวิถีทางยังชีพของตนไม่ว่าในกรณีใด

ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับตนเองและครอบครัว ซึ่งรวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอและสภาพการครองชีพที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐภาคีจะดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อประกันการทำให้สิทธินี้เป็นจริง โดยรับรองความสำคัญอย่างแท้จริงของความร่วมมือระหว่างประเทศบนพื้นฐานของความยินยอมโดยเสรี

^๘ ข้อ ๒ วรรคสาม รัฐมีสิทธิและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาแห่งชาติที่เหมาะสม ซึ่งมุ่งให้เกิดการปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีอย่างต่อเนื่องของประชากรทั้งหมดและปัจเจกบุคคลทั้งปวงบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมที่แข็งขันอิสระ และมีความหมายในการพัฒนา และในการได้รับการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม

^๙ มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๐} ข้อ ๙ วรรคหนึ่ง บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกกลืนรองเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้นโดยเหตุและโดยป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๑๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง

กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล หรือที่เรียกว่า ปฏิญญานักปกป้องสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๒^{๑๑} ซึ่งให้การรับรองสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อตอบโต้หรือคัดค้านการกระทำที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประกอบกับเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ไม่ให้ได้รับความรุนแรง การถูกข่มขู่ ตอบโต้ หรือกดดัน อันเกิดจากการใช้สิทธิดังกล่าว

๓.๒ กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาแยกเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

๓.๒.๑ ประเด็นผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ รับผิดชอบเป็นคำขอประทานบัตรทั้งสองของผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยไม่ตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นพื้นที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

๑) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบรับฟังได้ว่า

(๑) วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ยื่นคำขอประทานบัตรทั้งสองต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการทำให้เหมือนประเภทที่ ๒ เหมือนหินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง ตั้งอยู่ในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอูมหม่ม จังหวัดขอนแก่น

(๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ตรวจสอบเงื่อนไขตามกฎหมายในการรับคำขอ ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑.คำขอต้องไม่ทับกับพื้นที่คำขอแปลงอื่น ๒.คำขอต้องอยู่ในแผนแม่บทด้วยการบริหารจัดการแร่ และ ๓.คำขอต้องอยู่ในพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมตามประกาศที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนด ผลการตรวจสอบปรากฏว่า ไม่เข้าข่ายต้องห้ามตามทั้ง ๓ ประเด็น ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงรับผิดชอบเป็นคำขอประทานบัตร [REDACTED]

(๓) เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ รับผิดชอบคำขอทั้งสองแล้ว จึงมีหนังสือถึงสำนักศิลปากรที่ ๘ ขอนแก่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) เพื่อตรวจสอบประเภทหรือบริเวณพื้นที่คำขอประทานบัตรทั้งสอง รวมถึงการเป็นพื้นที่ต้องห้ามตามหน้าที่และอำนาจ

/(๔) ข้อมูล...

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภทโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ในรูปแบบของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๑} ข้อ ๑๒

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยสันติเพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๒. รัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันให้มีการคุ้มครองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก่บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น จากความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ การเลือกปฏิบัติที่เป็นการปฏิบัติโดยพลตินัยหรือนิตินัย การกดดันหรือการปฏิบัติโดยพลการอื่นใดที่เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นได้ใช้สิทธิอย่างชอบธรรมตามที่อ้างถึงในปฏิญญานี้

๓. เกี่ยวกับเรื่องนี้ บุคคลทุกคนมีสิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นในการได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพตามกฎหมายภายในประเทศในการที่จะได้ตอบหรือคัดค้านอย่างสันติต่อกิจกรรมและการกระทำใด รวมถึงการละเลยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐ ซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากกลุ่มบุคคลหรือปัจเจกบุคคลอื่นที่มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

(๔) ข้อมูล ณ วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ คำขอทั้งสองยังไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ชะลอการดำเนินการไว้ก่อนตามคำสั่งของจังหวัดขอนแก่น

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ มีหน้าที่และอำนาจรับคำขอประทานบัตรตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ และผู้ถูกร้องที่ ๔ มีสิทธิในการยื่นคำขอประทานบัตรตามกฎหมาย โดยเมื่อผู้ถูกร้องที่ ๔ ยื่นจดทะเบียนคำขอประทานบัตร และผู้ถูกร้องที่ ๒ ตรวจสอบในเบื้องต้นแล้วเห็นว่า คำขอทั้งสองไม่ทับกับพื้นที่คำขอแปลงอื่น คำขอทั้งสองอยู่ในแผนแม่บทว่าด้วยการบริหารจัดการแร่ และคำขอทั้งสองอยู่ในพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม จึงรับจดทะเบียนคำขอประทานบัตรทั้งสองไว้ ส่วนการตรวจสอบในประเด็นพื้นที่ต้องห้ามตามกฎหมาย และผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ ถือเป็นกระบวนการหลังจากที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ รับจดทะเบียนเป็นคำขอแล้ว ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบตามประเด็นข้างต้น ประกอบกับคำขอทั้งสองยังอยู่ในขั้นตอนรวบรวมเอกสารหลักฐานของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๔ รวมถึงยังอยู่ระหว่างที่จังหวัดขอนแก่นให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชะลอการดำเนินการคำขอทั้งสองในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓) อย่างไรก็ตาม แม้คำขอทั้งสองยังอยู่ระหว่างกระบวนการรวบรวมเอกสารหลักฐานและการชะลอการดำเนินการ แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ในฐานะผู้ที่ต้องรวบรวมความเห็นส่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อพิจารณาการขออนุญาตประทานบัตรตามคำขอทั้งสอง รวมถึงผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะผู้พิจารณาอนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแร่ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่อย่างรอบด้าน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือส่วนได้เสียของชุมชนและประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ดังที่ปรากฏข้อมูลจากการตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนี้

(๑) มีแหล่งโบราณคดีเขาน้อย ในพื้นที่คำขอ [REDACTED] ซึ่งเป็นพื้นที่ต้องห้ามทำเหมืองแร่ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ และมีภาพเขียนสีผาแต้มวสุพล (ถ้ำผาสูง) ในระยะ ๕๐๐ เมตรจากแนวเขตคำขอ [REDACTED] รวมถึงมีแหล่งโบราณคดีภูผักหวานในระยะ ๕๐๐ เมตรจากแนวเขตคำขอ [REDACTED] ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการระเบิดหินและแรงสั่นสะเทือนจากการทำเหมืองแร่ในอนาคต

(๒) การมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ที่เรียกว่า ชำขาม ชำเวอ ชำเมา และโสกลีล ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นป่าน้ำซับซึมและแหล่งต้นน้ำของลำน้ำพอง ทั้งยังเคยเป็นพื้นที่อาศัยดั้งเดิมของชุมชนชำขามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอ้างว่าเป็นป่าต้นน้ำและให้ชุมชนอพยพออกจากพื้นที่ดังกล่าว

(๓) การที่คำขอทั้งสองอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แต่ ส.ป.ก.ขอนแก่นไม่ได้ออกหนังสือ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้กับประชาชน เนื่องจากเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเป็นป่า

/และไม่เหมาะสม...

และไม่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม รวมถึงการอยู่ระหว่างผนวกพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ให้ครอบคลุมพื้นที่คำขอต้งสอง ซึ่งมีสัตว์ป่า พืชพรรณเฉพาะถิ่น และแหล่งอาหารของชุมชน รวมถึงการเป็น พื้นที่ประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรมตามผังเมืองรวมจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๖๐ อันเป็นการ ยืนยันถึงความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของพื้นที่ดังกล่าว

(๔) การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวนิเวศนิยม โดยหน่วยงาน ของรัฐ ภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่ที่สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยววัฒนธรรม ธรรมชาติและวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่

(๕) ในพื้นที่อำเภอสีชมพูมีการประกอบกิจการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรม ชนิดหินปูนแล้ว ๒ แห่ง ซึ่งเคยมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้รถบรรทุกขนาดใหญ่ขนส่ง หินปูน ทำให้เกิดฝุ่นละออง คว้น และถนนชำรุด หากมีการอนุญาตประทานบัตรคำขอต้งสองที่อยู่ ใกล้เคียงกับพื้นที่ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู อาจสร้างผลกระทบต่อพื้นที่มากยิ่งขึ้น รวมถึงหมู่บ้านที่ ได้รับผลกระทบอาจมีมากกว่า ๓ หมู่บ้านจากแนวเขตคำขอประทานบัตรภายในรัศมี ๕๐๐ เมตร อาทิ [REDACTED] ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู

ดังนั้น จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น และประธานกรรมการนโยบาย การบริหารจัดการแร่แห่งชาติ เพื่อดำเนินการต่อไป

๓.๒.๒ ประเด็นผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

๑) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบรับฟังได้ว่า เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ รับจดทะเบียน คำขอประทานบัตรทั้งสองแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้จัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

(๑) การปิดประกาศวัน เวลา สถานที่ที่จะจัดรับฟังความคิดเห็น ฉบับ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ว่าการอำเภอชุมแพ ที่ว่าการ อำเภอสีชมพู ที่ทำการกำนันตำบลนาหนองทุ่ม ที่ทำการกำนันตำบลดงลาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน [REDACTED] ตำบลนาหนองทุ่ม [REDACTED] ตำบลดงลาน และสถานที่จัดรับฟังความคิดเห็น โดยกำหนด รับฟังความคิดเห็นในวันที่ ๑๔-๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เป็นการปิดประกาศไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนเริ่ม รับฟังความคิดเห็น

(๒) การมีหนังสือ ที่ ขก ๐๐๓๔(๔)/๒๒๗-๒๒๙ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ พร้อมแนบข้อมูลเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร เพื่อเชิญประชาชนในหมู่บ้านที่มีระยะห่างจาก แนวเขตคำขอประทานบัตรภายในรัศมี ๕๐๐ เมตร และมีชื่อในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน ให้เข้าร่วม รับฟังความคิดเห็น รวมทั้งหนังสือเชิญองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ แจ้งผู้ใหญ่บ้านให้ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ตลอดจนการประกาศผ่านเครือข่าย สารสนเทศของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการเชิญไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนเริ่มรับฟังความคิดเห็น

/(๓) การจัดเวที...

(๓) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

(๓.๑) วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๓.๐๐ น. ผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อคำขอประทานบัตรทั้งสอง ณ ศาลาประชาคม ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ

(๓.๒) วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๔.๐๐ น. ผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อคำขอประทานบัตร ณ ศาลาประชาคม ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู

(๓.๓) วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๐๐ น. ผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อคำขอประทานบัตร ณ ศาลาประชาคม ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู

(๔) หมู่บ้านที่ร้องเรียนกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู ซึ่งกลุ่มผู้ร้องได้รวมตัวคัดค้านการจัดเวทีและไม่เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็น รวมถึงชักชวนไม่ให้มีผู้เข้าร่วมเวที ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงยกเลิกการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยไม่มีผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นในเวทิดังกล่าว

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องให้บุคคลหรือชุมชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และรัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อการดำเนินการที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือส่วนได้เสียอื่นที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน กรณีดังกล่าวเมื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ รับผิดชอบคำขอประทานบัตรทั้งสอง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ดำเนินการกระบวนการตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยก่อนการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นได้ปิดประกาศการรับฟังความคิดเห็น ส่งหนังสือเชิญเข้าร่วมประชุมพร้อมด้วยข้อมูลเกี่ยวกับคำขอทั้งสองแล้ว ส่วนกรณีการรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู เนื่องจากกลุ่มผู้ร้องแสดงจุดยืนโดยการไม่เข้าร่วมเวทีรับฟังความคิดเห็น และไม่มีผู้เข้าร่วมเวทีรับฟังความคิดเห็นที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดขึ้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงยกเลิกการจัดเวที และยังไม่ประกาศผลการรับฟังความคิดเห็น เนื่องจากอยู่ระหว่างชะลอการดำเนินการคำขอทั้งสองตามคำสั่งจังหวัดขอนแก่น ในชั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓) อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้รับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเป็นการยืนยันถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเองของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะต้องได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยที่หน่วยงานของรัฐ

จะต้องนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาด้วย ดังเห็นได้จากความคิดเห็นของประชาชนจากการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำสั่งจังหวัดขอนแก่น ซึ่งประชาชนไม่เห็นด้วยกับการขออนุญาตประทานบัตรทั้งสอง การยื่นหนังสือคัดค้านต่ออำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น และต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังนั้น จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นต่อไป

๓.๒.๓ ประเด็นผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ คุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ที่คัดค้านการทำเหมืองแร่ เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

๑) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบรับฟังได้ว่า ในช่วงก่อนวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเตรียมการรับฟังความคิดเห็นของคำขอประทานบัตร [REDACTED] ในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลดงลาน อำเภอสีชมพู ได้มีกลุ่มผู้คัดค้านขึ้นป้ายไม่เห็นด้วยกับการขออนุญาตประทานบัตร เนื่องจากบริเวณที่ขออนุญาตเป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งเป็นพื้นที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ยังคงยืนยันสิทธิของตนเองในการยื่นคำขออนุญาตประทานบัตรต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ด้วยเหตุนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงประสานไปยังผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อให้ช่วยประสานกลุ่มผู้คัดค้านให้เข้ามารับฟังข้อมูล และทำความเข้าใจร่วมกันในเวทีรับฟังความคิดเห็น เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวไม่ใช่บุคคลในพื้นที่เป้าหมาย แต่มีประเด็นข้อสงสัยและความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการขออนุญาตประทานบัตร ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าเป็นการคุกคามรูปแบบหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องที่ ๓ ปฏิเสธว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการกระทำใด ๆ ของผู้ถูกร้องที่ ๔ และสถานีตำรวจภูธรสีชมพูไม่มีข้อมูลที่ประชาชนแจ้งความร้องทุกข์เกี่ยวกับการถูกคุกคามโดยผู้ถูกร้องที่ ๓ หรือผู้ถูกร้องที่ ๔

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ในการยื่นคำขอประทานบัตรเหมืองแร่ประเภทที่ ๒ จะมีกฎหมายและระเบียบกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนที่อยู่ในพื้นที่รัศมี ๕๐๐ เมตรจากแนวเขตคำขอไว้เป็นการเฉพาะ แต่กลุ่มผู้คัดค้านซึ่งมิใช่บุคคลในพื้นที่ ถือเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่มีสิทธิในการเข้าร่วมกับชุมชนเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือเสนอข้อมูลข่าวสารถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนดังกล่าวได้ ทั้งนี้ จากการตรวจสอบไม่ปรากฏข้อมูลการคุกคามกลุ่มผู้คัดค้าน แต่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ยอมรับว่าได้พยายามประสานผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อเชิญกลุ่มดังกล่าวมาเข้าร่วมเวทีรับฟังความคิดเห็น แม้ผู้ถูกร้องที่ ๓ จะปฏิเสธว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องที่ ๔ ก็ตาม ดังนั้น ความพยายามของผู้ถูกร้องที่ ๔ ในการประสานให้กลุ่มผู้คัดค้านมาเข้าร่วมเวทีรับฟังความคิดเห็นจึงอาจเป็นการสร้างความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตหรือการถูกคุกคาม และอาจกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มดังกล่าว ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า การดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๔ เป็นการกระทำที่สุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องที่ ๔ ต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๘ จึงมีมติดังนี้

๔.๑ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ รับจดทะเบียนคำขอประทานบัตรทั้งสองของผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยไม่ตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นพื้นที่ที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๒ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นหรือไม่ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๓ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ คุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่คัดค้านการทำเหมืองแร่หรือไม่ รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๔ มีการกระทำที่สุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๔ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) และมาตรา ๔๒ ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น และประธานกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ ดังนี้

๔.๔.๑ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น พิจารณาเสนอความเห็นต่อการขออนุญาตประทานบัตรตามคำขอประทานบัตรทั้งสองอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือส่วนได้เสียของชุมชนและประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ตามที่ปรากฏข้อมูลในข้อ ๓.๒.๑ ข้อย่อย ๓) ของรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้

๔.๔.๒ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ นำผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำสั่งจังหวัดขอนแก่น ที่ ๑๓๘๔/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๗ ซึ่งปรากฏข้อมูลว่า ประชาชนในพื้นที่ตำบลงแลน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ไม่เห็นด้วยกับการขออนุญาตประทานบัตร เสนอต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาอนุญาตประทานบัตรและการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔.๔.๓ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ ระมัดระวังในส่วนของการประสานเพื่อเข้าพบหรือพยายามทำความเข้าใจกับกลุ่มผู้คัดค้าน ซึ่งอาจถูกมองว่าเป็นการคุกคามความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย รวมถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้คัดค้าน

๔.๔.๔ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกับกรมทรัพยากรธรณี ทบทวนการกำหนดเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน ในพื้นที่ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ เนื่องจากเขตแหล่งแรดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งโบราณคดี ซึ่งเป็นพื้นที่ต้องห้ามกำหนดให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง ตามมาตรา ๑๗ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

/๔.๔.๕ ให้ประธาน...

๔.๔.๕ ให้ประธานกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติเร่งรัดการกำหนด
คำนิยามความหมายของป่าน้ำซับซึมในแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ โดยนิยามดังกล่าวต้องหมายความ
รวมถึงการเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำที่มีความสำคัญต่อการใช้ประโยชน์ในด้านการอุปโภคบริโภคของชุมชน
และประชาชนด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

